

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/l. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštne. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko politiško glasilo UJU. - Poverništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtak. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna šte. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po Din 2:50 od petih vrate. Inerdatni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Deklaracija

o bistvu, nalogah in smeri naše stanovske politike.

I.

Vedno znova porajajoča se potreba po razpravljanju o načelni smeri naše stanovske politike je znak trajne idejne krize v naši organizaciji, izvirajoče iz nepravilnega pojmovanja bistva in nalog stanovske organizacije pri enem delu članstva.

Vsaki organizaciji, ki programatično stremi za združenjem vseh članov enega stanu v svrhu skupnega zastopanja skupnih stanovskih interesov, je načelni pravec a priori z nedvomno jasnostjo odrejen že po tem njenem stanovskem odnosno strokovnem značaju. To velja tudi za UJU.

II.

Edini smo si v prepričanju, da zahteva življenjski interes stanu in šole eno samo edino stanovsko organizacijo za celo državo in za vse učitelstvo v državi.

Razlogi so jasni:

1. Vse učitelstvo brez razlike v mišljenju ima gotove skupne interese — duhovne, socialne, pravne. Te skupne interese velja skupno zastopati, kar more uspešno le organizacija, za katero stoji sklenjen ves stan, ki ima od vse javnosti priznano neoporečno pravo, da govori in nastopa v imenu celega stanu in se kot taka lahko obrača do vsakega režima, ker je neodvisna na vse strani in je neodvisen tudi njen ugled in vpliv od slučajnega političnega položaja.

2. Depolitizacija šolstva je obče priznana, nesporno narodna potreba, s katero se srečava in krije naš stanovski interes. Vendar se zavedamo, da smemo v tem pogledu računati le nase in vidimo danes edini resni protitež pogubnim strankarskim vplivom na šolstvo v stanovski organizaciji, toda le v organizaciji, ki zastopa mnenje vsega učitelstva in samo strogo varuje nevtralnost na vse strani. Stanovska razcepljenost, obstoj več stanovskih organizacij z različnimi smerni pa mora nujno to zlo le še pospešiti, ker izpodkopava stanovsko moralno, zavest odgovornosti napram stanu v celoti in je povsem naravno in neizogibno, da politične stranke izigravajo take stanovske organizacije drugo proti drugi v politične namene. Prebriske izkušnje nam to potrjujejo.

III.

V tej zavesti očitne življenjske potrebe stanu in šolstva po eni sami stanovski organizaciji v pravem, prvotnem pomenu besede ne moremo priznati in ne priznavamo poleg UJU nobene stanovske organizacije osnovnošolskega učitelstva.

V polni meri pa se tudi zavedamo neizprosni konsekvenc tega našega stališča:

1. Dobrodošel nam mora biti v organizaciji vsak stanovsko zaveden, značajan tovariš, bodi kateregakoli političnega ali svetovnega naziranja.

2. Stanovska organizacija, ki si edina lasti pravico, da zastopa ves stan, in se naravnost istovetj z njim, je odgovorna za svoje delovanje ne le svojim članom, ampak celemu stanu. Zato se mora z vso silo boriti proti materialističnemu naziranju, ki vidi v njej navadno interesno organizacijo za izkoriščanje politične konjunktore v prid njenim članom in ne pozna ozirov na korist celotnega stanu.

3. Ona sme programatično zastopati le one interese in zahteve, ki so nesporno skupne celemu stanu, poudarjati le to, kar vse stanovske člane drži in nič, kar

jih loči. Zato mora varovati svojo popolno neodvisnost napram vsem strankam in režimom in sme svojo moralno silo iskati le v soskladu svojih zahtev z obče narodnim interesom, ki ji mora biti vselej in v vsakem slučaju suprema lex.

4. Vsakemu članu mora biti zajamčena popolna svoboda mišljenja in vesti, izključeno mora biti vsako duhovno nasilje in ne sme organizacija propagirati nobenih idej in teženj, ne kulturno-političnih, ne socialno-političnih, ne drugih, ki bi nasprotovale prepričanju enega dela članstva, ali ki bi ustvarjale načelne pomisleke proti vstopu v organizacijo.

5. Vzgojno-prosvetna vprašanja in zadeve, v kolikor se smatra organizacija poklicana, da jih rešuje, se naj obravnavajo v okviru onih načel, na katere lahko pristanejo vsi člani, ne da bi prišli v načelne konflikte s svojo vestjo in s svojim svetovnim nazorom, vsekakor pa mora biti izključena v vseh načelnih vprašanjih vsaka majorizacija manjšine in mora biti tej vedno dana svoboda, da zastopa svoje oddvojeno mišljenje.

6. Dolžnost organizacije je, da odločno štiti vse državljanske pravice svojih članov in vso svobodo njih javnega udejstvovanja v katerikoli smeri, dokler ne nasprotuje interesom stanu in se vrši v okviru zakona. Zato mora nastopiti z vso ostrostjo proti vsakemu poizkusu, organizaciji nalagati vlogo varuha in sodnika nad mišljenjem njenih članov, v kolikor ni prizadeta stanovska disciplina.

IV.

V teh točkah je izraženo bistvo onega, kar imenujemo stanovski pravec, ki bodi po naši trdni volji načelni pravec naše organizacije. Vsa zgodovina slovenskega učitelstva dokazuje, da je vsako oddaljevanje od te ravne smeri v naši stanovski politiki prineslo našemu stanu samo zlo. Zato smo tudi odločeni, ta pravec uveljaviti do zadnjih konsekvenc in odstraniti iz organizacije vse, kar bi mu nasprotovalo.

Do najvernejšega izraza mora načelna smer organizacije priti v pisanju stanovskega glasila in najti v tem svojega najdoslednejšega predstavitelja in najodločnejšega borca.

V.

Naše prvo prizadevanje naj gre za tem, da okrepmo stanovsko zavest, moralo in disciplino. Ta se ne javlja samo v zunanjem edinstvu, ki smo ga preko mere podčrtavali, ampak predvsem v jakj zavesti članstva, da je treba podrediti osebne interese koristi celote, da je vsak član odgovoren za svoje delovanje celemu stanu, javlja se pa tudi v pravem, pristrčnem, požrtvovalnem tovarštvu, ki mu je stanovski tovariš mil in drag, če je tudi drugih nazorov in drugega prepričanja.

VI.

Kakor gotovo je popolno uveljavljenje stanovske smeri v organizaciji samo vprašanje naše politične zrelosti in vidimo v pravi stanovski solidarnosti temeljni pogoj vsakega uspešnega delovanja organizacije, tako moramo kot absurdno in žaljivo zavrniti vsako stremljenje po popolni politični in duhovni unifikaciji stanu, ki bi bila možna samo pri duhovno in politično docela nesamostojnem učitelstvu; nasprotno pozdravljamo vsak pojav samostojnega mišljenja v naših vrstah, ako se udejstvuje v

pozitivnem pravcu in smatramo svobodo stvarne kritike v našem glasilu, v naših društvih in na skupščinah naravnost kot pogoj za zdrav razvoj organizacije.

VII.

Trdno smo odločeni vse storiti in v kolikor treba, prelomiti tudi s tradicijami dosedanje naše stanovske politike, da priborimo naši organizaciji oni ugled in ono pozicijo, da jo bo morala vsa javnost, vsak režim, vsak politični činitelj uvaževati kot predstaviteljo stanu, ki je po svoji funkciji eden najvažnejših v narodu in zato ne more nobena politična sila iti preko njegovih upravičenih in enodušno izraženih zahtev na dnevni red.

Iz realno-političnih razlogov smo tudi vedno pripravljene za solidarno zastopanje skupnih interesov z drugimi stanovskimi organizacijami državnega uradništva.

VIII.

Izjavljamo s povdankom, da naša stremjenja po odločno stanovski smeri v organizaciji nimajo nobene osti proti nobeni stranki, da pa tudi od vseh strank, ki imajo poštene namene z nami, pričakujemo, da nam ne odrekuje pravice organizirati se kot stan na politično nevtralni podlagi, ker ne moremo vezati usode stanu na kak minljiv režim. Istočasno, ko izjavljamo, da stojimo kot organizacija vsakemu režimu enako objektivno nasproti, pa tudi povdarjamo, da ne more biti naloga stanovske organizacije, odvrčati učitelstvo od delovanja v drugih organizacijah in društvih, bodisi političnih, kulturnih ali gospodarskih in je njena naloga, v kolikor sega preko meje ožjega stanovskega programa, samo regulativnega in dopolnilnega značaja

IX.

Ne toliko iz načelnih kot iz povsem umljivih taktičnih razlogov pa zahtevamo, da tovariši, stoječi na vodilnih mestih organizacije, niso strankarsko eksponirane osebnosti.

X.

Za kvarno smatramo tudi direktno sodelovanje organizacije pri nameščanju. Personalne interese organizancev naj uveljavlja organizacija samo v tem pravcu, da brani zakonite in moralne temelje pri nameščanju ter vpliva posebno na svoje člane, da jo podpirajo v tem oziru.

XI.

Mila nam je misel združenja vsega učitelstva v državi v eno mogočno stanovsko celoto ne le, ker smo si svesti, da imamo v njej najboljšo zaščitnico svojih stanovskih interesov in v gotovih pogledih interesov šole in narodne prosvete, ampak tudi ker smo si svesti, da izvršuje organizacija svojo veliko nacionalno nalogo zbliževanja, medsebojnega spoznavanja, jačenja skupnih vezi, spoznavanja skupnih vzgojnih nalog učitelstva iz vseh delov države.

Svesti pa smo si nadalje, da sta obstoj in rast naše organizacije samo mogoča na temelju najširše duhovne svobode za vse člane, svesti tudi, da organizacija še ni dograjena, dokler stoji še znatne vrste učitelstva izven nje. Zato hoče slovensko učitelstvo prednjačiti v prizadevanju, da odstrani vse ovire in izgubljeni pot za vstop vsem stanovskim tovarišem, ki z namj gojijo iste stanovske ideale.

LISTEK.

Nadučitelj v pok. Simon Ješovnik †.

Na Novega leta dan smo položili pri Sv. Rupertu v Slov. goricah učiteljskega veterana in častnega člana lenartskega učiteljskega društva tov. Simona Ješovnika k večnemu počitku.

Nepregledna množica je spremljala nepozabnega pokojnika na njegovi zadnji poti. Pred hišo žalosti se je v ganljivih besedah od njega poslovil društveni podpredsednik tov. Kranjc. Pevci so zapeli srce pretresujočo žalostinko »Blagor mu« in sprejeli se je začel pomikati proti župni cerkvi. Po končanem cerkvenem opravilu je stopil na leco domači župnik ter je v zvišenih besedah slavil pokojnika kot marljivega prosvetnega delavca v šoli in izven šole, kot kremenitega značaja in kot navdušenega in zvestega sina svojega naroda. In ko

mu je v zadnji pozdrav zaklical: »Zbogom, dragi Simon, hvala ti za vse, kar si dobrega storil naši fari in našemu narodu«, je v solzah zalesketalo marsikatero oko

Ob odprtem grobu se je še poslovil v imenu šole in učitelstva šolski upravitelj tov. Grögl. Zadoneli so turobni akordi večno lepe »Vigred se povrne« in zemlja je sprejela v svoje okrilje, kar je njenega.

Pokojni tovariš Simon Ješovnik je bil rojen leta 1844. pri Sv. Lenartu. Kot 18-letni mladenič je nastopil leta 1862. podučiteljsko in kantorsko službo pri Sv. Urbanu pri Ptuj, kjer pa ni služboval dolgo časa, kajti kmalu ga najdemo kot podučitelja pri Sv. Rupertu v Slov. goricah, odkoder pa je bil premeščen k Sv. Ilju v Slov. goricah. Tukaj si je izbral družico svojega življenja g. Josipino roj Hauptman. A srce ga je vleklo nazaj k Sv. Rupertu, kamor je zopet pri-

šel leta 1873., in sicer kot nadučitelj. Pri Sv. Rupertu je deloval do svoje upokojitve leta 1915., torej dolgih 42 let. Usoda mu je bila mila in pridobil si je lepo imetje. Nad pol stoletja je izvrševal vzvišeni poklic kot vzgojitelj in učitelj svojega naroda.

Vzgojil je tri generacije ter si je v srcih svojih učencev postavil sam sicer nevidljiv, a nerazrušljiv spomenik. Kot viden spomenik Ješovnikovega dela pa nas pozdravlja pri Sv. Rupertu krasna palača — novo šolsko poslopje, katero je bilo postavljeno po njegovem prizadevanju. O njegovi marljivosti pričča njegovo vzorno urejeno posestvo in neštevilno sadno drevje po Rupertski dolinici in sosednih brdih, katero je deloma sam sadil, deloma je bilo sajeno po njegovih navodilih. Tudi mi bomo ohranili vzornemu tovarišu časten spomin. Bodj mu lahka zemljica!

Fran Golež.

Mednarodna učiteljska organizacija.

Če je človek sam in tako daleč od veselih ljudi, rad razmišlja. O, in ta razmišljanja orjejo dušo in puščajo v njej vsevrstne nazore. Sedaj naj pride kmet in poseje brezorano grudo. Če je sejal pšenico, ne bo vzklija pšenica, čudna trava bo rasla in ne bo ji vedel imena. Tako je tudi z mislijo. Padajo, padajo in čisto niso zvezde, pa tudi kamenje ne.

Takole sem si mislila. Zakaj še nima učitelstvo mednarodne organizacije! Glej, delavec ima svojo internacionalo; ženske svojo feministično aljanso; deca Podmladek Rdečega Križa — žeparji in berači imajo svoje mednarodno pravo — osamljen je le učitelj, vzgojitelj te pe-stre mase, ki valovi zdaj, zdaj niha od najvišjih problemov do najnižjih strasti.

Zreli smo, da stopimo iz našega tesnega kroga in se razmahnemo. Menim,

Naročnike za 5. številko Zvončka nam javite zanesljivo do 20. t. m.